

Сойчине крило (стисло)

Іван Франко

Завтра Новий рік та за сумісництвом день народження героя, йому виповнюється сорок. Раніше він обожнював шумні, багатолюдні святкування, але зараз, останні два роки, він надає перевагу самотності. Завтрашній іменинник вирішує жити для себе, цінувати своє життя, не присвячуючи нікому, адже лише самотня людина достатньо часу приділяє розвитку, бореться та йде до своїх цілей. Він більше ні перед ким не розкриває своєї душі, слідуючи філософії самотності. Лише залишившись наодинці він дає волю справжньому собі.

Івась тим часом вже накрит на стіл, поставивши фіги, помаранчі та інші холодні страви, не забувши й про декілька пляшок вина. Він також не зміг втриматись, аби не поставити два келехи, сподіваючись, що прийде та, без якої свято не свято.

Три роки вже минуло з того часу, та Хома досі не може сприймати дівчат, особливо брюнеток.

Закінчивши роздуми, чоловік приступає до вже заготовленої програми: Россінієвої увертюри до "Вільгельма Телля", далі йде милуватися квітами. Потім прочитає новий номер "Neuedeutsche Rundschau" та Уайльдову статтю про Христа. Зараз лише сьома, отже до дванадцятої ще на все буде час. Далі в нього за планом перегляд свіжих ілюстрацій "Jugend", "Liberum veto", і "Артистичного вісника", а коли вже все це набридне, то у нього ще є фонограф із записами пісень та розмов знаменитостей.

Він не дозволяє собі нічого бажати зверх можливості виконання. О дванадцятій годині листоноша приніс лист із Порт-Артура, про який все що відомо, то це те, що адресант жінка. Пан радник довго думає на тим, чи варто відкривати адресований йому лист, та все ж наважується, хоч і розуміє, що лист цей має зміст фатальний.

Лист був відправлений з Порт-Артура чверть року тому, у вересні.

В листі був підпис "Твоя Сойка" і сойчине крило тієї, яку вона вбила. Це був лист від тієї, через яку він уже три роки не міг дивитися на жінок і, отримавши лист від неї, все всередині нього перевертається, адже він так і не зміг її забути.

Вона, у свою чергу, питає чи пам'ятає він її, її сміх, ліс, лісничівку, повторюючи "чи тямаш...?"

Цей лист вихопив з кутків його серця усі найболючіші, найсильніші спогади, пов'язані з нею. Адже він вірив їй, але більше не допустить такої помилки, бо тепер добре бачить фальш.

Він продовжує читати її лист, у якому вона не сердитися на неї, питає, чи пам'ятає він як вона перейменувала його з Хоми на Массіно. Вона хотіла таким чином скинути його з п'єдесталу, найперше використовуючи для цього свою любов. Вона просить його не сердитися за те, що тільки грала свою роль та каже, що знає, що він тоді був щасливий, але не знає, що скаже зараз, три роки потому. Сойка пояснює, що це не вона його покинула, а він не зміг її втримати. Адже інший за шість тижнів зробив

більше, ніж Хома за шість місяців. Вона каже, що він отримав кару за те, що не вірив у неї та у щирість її почуттів.

Кінець листа прочитати було важко, через його вкрапленість водою чи то сльозами.

Далі вона пише про те, що посилає йому сойчине крило, що гніздилася на смереці і сповіщала Хому про її прихід. Спочатку Мані подобалася Сойка, але згодом вона стала ревнувати Массіно до неї, тому вона вбила її.

Якось Маня прийшла раніше, ніж зазвичай, аби розбудити Хому своїм власним голосом, але сойка зачула її та заспівала в усе горло, чого Маня не змогла стерпіти і вистрілила. Від звуку пострілу вибіг Хома та, побачивши в якому стані Маня, навіть не насмілювався запитати її за що. На обід вони з'їли ту сойку смажену, але вона вже знала, що то їх розлучниця. Вона забрала сойчині крила та довезла їх із собою аж до Порт-Артура, стверджуючи, що разом з одним із них посилає їй частину своєї душі йому.

Хома сприйняв цей лист як щось нудне, не сповнене сенсу, але вирішив читати далі в надії прочитати щось інше.

Читаючи далі, він не може не назвати її чортом, адже кожне питання, що виникає в його голові, вже має відповідь на сторінках цього листа.

Сойка пише про те, що скоро повернеться до нього, щойно схоронить свого чоловіка. Вона просить не судити її, адже вона днями сидить біля ліжка Михайла Федоровича, якому в останньому штурмі відрвало обидві ноги. Вона доглядає його, але як тільки той помер, то одразу поїде з цього пекла до нього, до Хоми.

Сойка розповідає, що в дитинстві була дуже побожна, але потім прийшла шалена молодість, багато вона відчула на собі, але не молилася як би важко не було. Тепер, коли її чоловік майже помер і вона відчуває себе вільною, тепер вона хоче висповідатися.

Сойка згадує останню сцену їх спільного побуту, як вони втрюх пили чай із паном Генрісем "26-літнім, рум'яним, ніжним, як панночка", молодим практикантом її батька. Коли Генрісь пішов у своїх справах, Сойка із Хомою розмовляли про своє кохання, вона багато сміялася, а далі палко поцілувала його та сказала, що відійде на хвилинку, яка затягнулася більше, ніж на три роки. Вона була вдягнена в сукню, червону з білими круглими цятками, мала на шиї золоту брошку з опалом, у волоссі металевий гребінець. Цю сукню Маня досі береже як святість, адже це своєрідна згадка про останні хвилини з ним, з Массіно.

Далі вона розповідає про те, що голос дзвоника був умовлений для них з Генрісем сигналом і що вона ще вдень віддала йому свої речі. Далі вони мали рушити до Кракова, до Генрісевих родичів і там справити своє весілля.

В Кракові дожидав їх пан Зигмунт, завідатель дому батька Генріся. "То був пан високий, сильний, плечистий, як медвідь, з великою чорною бородою, з малими блискучими очима, з понурим видом, від якого віяло якимось холодом і жахом".

Маня продовжує розповідати як їй жилося та зауважує, що у Порт-Артурі зустріла солдата, що знав її батька, який розповів їй, що її батько помер через три місяці після її утечі та до останніх днів вважав її крадійкою.

Через кордон вони з Генрисем перебралися легко, але далі до них у купе сів Зигмунд, який поводив себе із Генрисем як із підвладним. Мані це здалося дивним, але вона так і не наважилась нічого запитати.

З того часу як вони приїхали в готель Сойка кожен день плакала, а Генрись і не думав знайомити її з родичами.

Одного разу Зигмунт привів п'яного Генрися та розповів Мані про те, що насправді вони злодії. Вона надумала повіситися, але Зигмунт вчасно її спинив.

Від цих нових Маня два тижні лежала хвора, Генрись сидів із нею, доглядав її та протягом цього часу встиг повідати про всі свої злочинські пригоди. Через місяць вони виїхали до інших міст. Тим часом Зигмунт, який був за головного, став втягувати Сойку в їхні справи. Її завданням було у яскравому одязі ходити разом із Генрисем на заходи де збиралося панство.

У Дорпаті Генрися піймали та арештували. На цей раз Маня мусила сама йти й давати приставу п'ятдесят рублів, а поліцмейстра прохати особисто, через що вона й намагалася повіситися удруге, але тут її знову зупинив Зигмунт.

Навесні пропав Генрись. Це сталося десь коло Одеси і Зигмунт казав, що Генрися зловили на крадіжці на кораблі, за що зав'язали в мішок та кинули в море, але Сойка думає, що це Зигмунт посприяв зникненню Генрися.

Тепер же ватажок заявив, що Сойка його.

Але та пристрасть, яку вона відчувала до нього як до, лідера, згасла, адже тепер він постав пере нею як "мужчина, негарний з лиця, старший літами, з грубими, малокультурними привичками та манерами". Вона знущала над ним так, що він втрачав свою волю й силу.

Не раз у п'яному стані він кричав, що більше так не може і що, рано чи пізно, вб'є і її, і себе. Та коли його арештували, він не розповів про неї та вона, нарешті, змогла відчувати себе вільною.

Вона взяла білет на потяг до Москви та рушила шукати своє щастя.

У потязі вона познайомилась із залізничним інженером, Володимиром Семеновичем. Він був неодружений, отримував гарні гроші і тому Маня погодилась їхати з ним. Зупинилися вони в Іркутську, де Володі платили гарну пенсію, але очікування робочого місця затягнулося аж на два тижні. Це привело до того, що чоловік почав пити та грати в карти. Більше того, одного разу він навіть продав Маню в карти. Власне кажучи, немолодий чоловік з Сибіру давно закріпив Сойку і лише чекав слушної нагоди для того, щоб заволодіти нею.

Никанор Ферапонтович прийшов за Манею, наголосивши, що якщо Сойка не погодиться, то поліцмейстр з нею говоритиме по-іншому.

Розповідь переривається словами про те, що Микола Федорович вже на порозі смерті та що під вікнами щойно луснула японська бомба, пошкодивши будинок.

Маня каже, що може думати лише про нього, Хому, і тому хоче якнайшвидше припинити все, що відбувається та побачити його.

Сойка розповідає, що Никанор Ферапонтович був до неї дуже добрий, але дуже

грубий та неотесаний, що справляло на неї не найкраще враження.

Коли навесні вони від'їзжали до Красноярська, на них напали розбишаки, один з яких проштрикнув Никанора Ферапонтовича ножом, від чого той і помер. Коли вони рушили, то поруч себе в футрі вона побачила Зигмунта, який розповів їй, що вони полюють на неї вже цілий місяць. За тим, коли злодії уже ділили, Сойка дісталася ватажкові Сашці, а два тижні потому, коли повісили Сашку, її взяв собі капітан Зигмунта. Той час Маня досі згадує як найгірший час у своєму житті, не дивлячись на те, що вже пройшов рік, бо в домі капітана Серебрякова жилося дуже важко — той багато пив, бив Маню та свою жінку. Врешті, вона все ж втекла від нього, але їй настільки було байдуже все, що відбувається, що вона рушила разом із військом до Китаю.

Жінка пише про те, що вночі було найсильніше бомбардування з усіх, що помер Микола Федорович, прощається зі своїм любим паном радником, говорячи про те, що завершує листа.

Чоловік просидів цілу годину в сльозах. На волю вирвалися його почуття, які занадто сильно з'їдали його зсередини. Він звертається в пустку, благаючи, аби в новорічну ніч хоча б дух її перелинув через його хату.

Дзвін у двері. Івась заходить до пана радника та сповіщає про те, що прийшла якась пані в легкій червоній сукні із білими цятками, якій дуже необхідно побачити пана. Хома наказує Івасеві просити пані.